

Zonnepark Westdorp Gemeente Borger-Odoorn

28 mei 2018
Rho adviseurs voor leefruimte
in opdracht van Lightsource

Landschap

De twee locaties voor zonneakkers zijn deel van de veenontginningen van de Hondsrug. Dit landschap wordt gekenmerkt door regelmatige blokverkavelingen en veel sloten. Hier komt hier met name veeteelt en akkerbouw voor, maar veel percelen zijn door veenoxidatie en inklinking voor veel gewassen steeds minder geschikt. Zonneakkers zijn dan een interessant alternatief, iets wat ook ter sprake kwam in gesprekken met bewoners.

¹ Als uitgangspunten voor de inrichting van zonneakkers (maat M) in dit gebied geeft de gemeente aan:

- Gebruik de bosrand
- Sluit aan bij maat, schaal en richting van de ontginning ²

De locaties hebben een landschappelijk interessante ligging: op de grens van het zandgebied van de Hondsrug, en vlakbij de uitloper van het Hunzedal. Hier ligt hier een aantal waardevolle groengebieden, onderdeel van het Natuurnetwerk. ³ Weliswaar liggen deze op enige afstand zodat er geen hinder zal zijn aan de natuur, maar waardoor wel kansen ontstaan om verbindingen te leggen tussen de gebieden.

- De Mandelanden / Zwarte Venen: een beekdal met schrale, natte vegetatie. Dit vormt de natuurlijke omgeving voor weidevogels, diverse insecten en kleine zoogdieren ⁴;
- De bosrijke gebieden van het Schoonloër Veld, Ellertsveld, Eeser Veld en Exloo (uitloper van de Hondsrug) en verschillende bospercelen in het veengebied. Dit zijn plekken waar vooral roofvogels, vleermuizen en kleine zoogdieren zich ophouden;
- De zandafgraving bij Ellertshaar waarvan met name langs de rietoevers plek is voor watervogels, vissen en waterdieren, kleine amfibieën en reptielen.

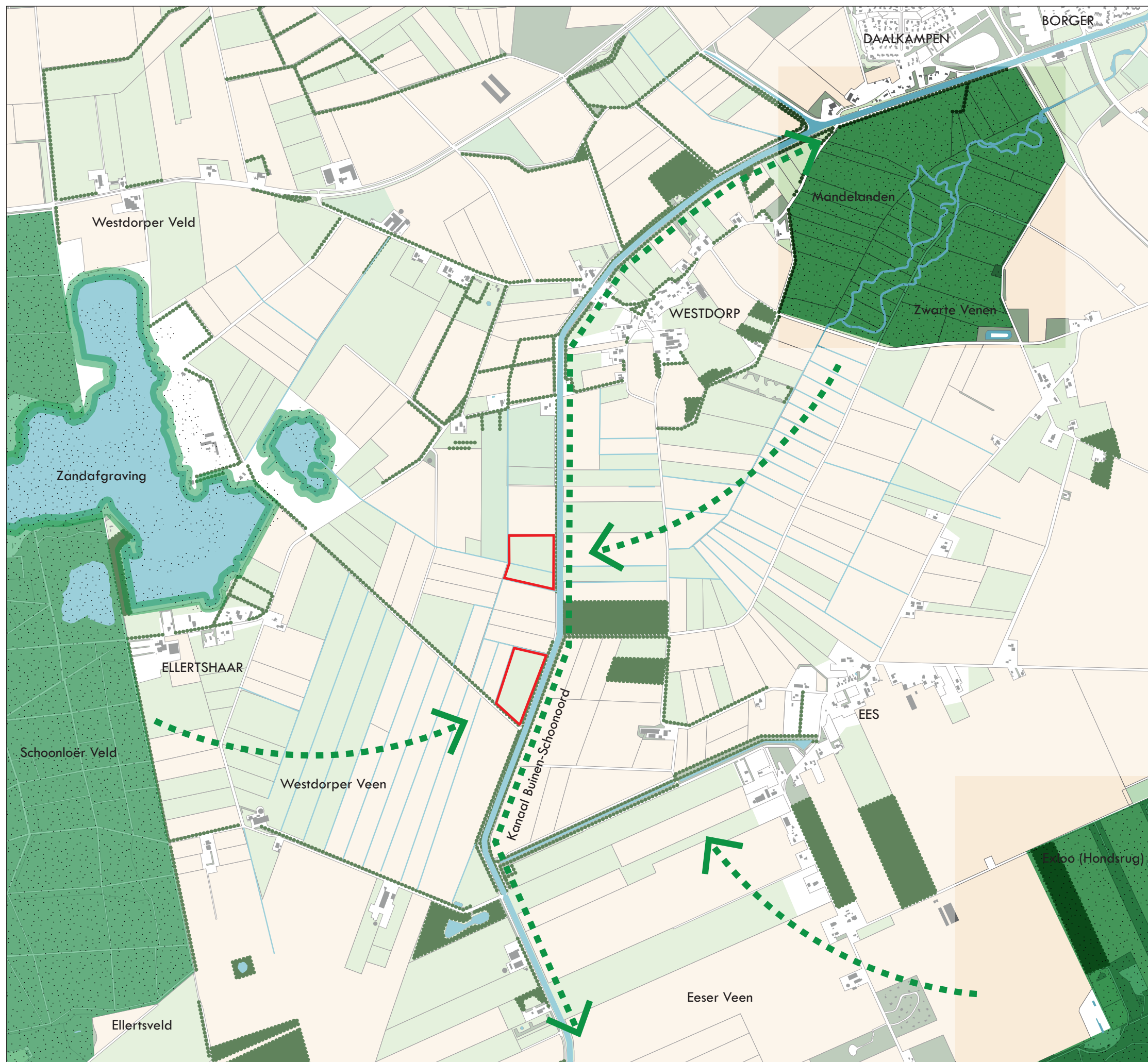
Verder wordt het gebied gekenmerkt door lange doorgaande bomenlanen. Met name langs het Kanaal Buinen-Schoonoord vormen deze verbindingslijnen die gebruikt worden door diverse soorten, bijvoorbeeld vleermuizen en roofvogels. De locaties voor de zonneakkers zullen, met de juiste inrichting, kunnen fungeren als stapstenen tussen de verschillende groengebieden en zullen daarom ecologisch van toegevoegde waarde zijn.

¹ Oogst dialogtafels zonneakkers: Een schetsboek van de resultaten, 2017, Gemeente Borger-Odoorn

² Zonneoogst: Beleidsplan zonneakkers in Borger-Odoorn, 2018-2020, Gemeente Borger-Odoorn

³ Kaart ontwerp natuurnetwerk Nederland 2018, GS van Drenthe d.d. 23 januari 2018

⁴ www.drentslandschap.nl/natuurgebied/mandelanden

Kavels

Als uitgangspunten voor inrichting van de kavels in dit gebied geeft de gemeente aan:

- Richting van de kavel volgen
- Dubbel ruimtegebruik laten zien
- Herstel houtwallen voor inpassing ¹

Gezien de ligging in het open landschap is een goede inpassing niet alleen landschappelijk maar ook visueel van meerwaarde. Het zicht op de zonneakkers vanaf de Kanaalstraat is hierbij het meest relevant, met name omdat de Kanaalstraat hoger is gelegen dan de naastliggende kavels waardoor je gemakkelijk de zonneakker op kijkt.

De ontwerpprincipes van de landschappelijke inpassing bestaan uit 2 onderdelen. Deze komen bij de inrichting van beide kavels terug.

- Aan de noordzijde wordt een bomenrij geplaatst die zorgt voor een semi-transparante aanblik: de panelen zijn nog zichtbaar maar worden groen ingepakt. De bomen staan kort op elkaar (5 meter) en worden jaarlijks gesnoeid zodat ze vooral in de breedte uitlopen in plaats van de hoogte. Daarbij moet de transparante aanblik behouden blijven en haagvorming voorkomen worden.
- Tussen de weg en de panelen ligt een groenstrook van schraal grasland waardoor de panelen visueel meer op afstand komen te liggen.

¹ Zonneoogst: Beleidsplan zonneakkers in Borger-Odoorn, 2018-2020, Gemeente Borger-Odoorn

Beplanting

Een diversiteit aan beplantingstypen draagt bij aan een afwisselend beeld en trekt verschillende diersoorten aan. Hierbij staat voorop dat soorten passend zijn bij de omgeving.

Bomenlaantjes

Gezien de natte omstandigheden van de veenontginning ligt een keuze voor *Salix alba* (schietwilg) of *Alnus glutinosa* (zwarte els) voor de hand. Beide soorten kunnen goed fungeren in een transparant scherm van groen, door de brede stammen en de lage takken. Bij de *Salix* moeten deze eens in de twee jaar worden geknot; de *Alnus* heeft minder onderhoud nodig en groeit sneller dicht. Beide bomen kunnen kort op elkaar worden geplaatst, bijvoorbeeld 3-5 meter (kern stam).

De *Betula pendula* (ruwe berk) is een veelvoorkomende soort in het gebied maar is niet bestand tegen een al te nat milieu. Deze zou daarom goed passen op de wat drogere perceelsranden of langs de weg. Beide soorten zijn snelgroeiend maar wel geldt dat ze pas na enkele jaren (5-10 jaar) écht een massa zullen bereiken. Een volwassen *Salix* kan 20-25 meter worden (van teen tot toppen takken), een *Alnus* 25-30 meter, en een *Betula* 15-20 meter.

Schraal grasland

Voor de inrichting van het terrein biedt een schraal grasland een goed leefmilieu voor weidevogels, kleine zoogdieren en insecten. Het effect van het grasland is groot, maar het beheer hiervan is vrij minimaal: elk jaar een keer zeisen of maaien. Ook zou periodieke begrazing door bijvoorbeeld schapen kunnen worden toegepast. Dit voorkomt verwildering en het voorkomen van invasieve soorten die de overhand kunnen nemen.

Bomenlaantjes

Salix alba

Alnus glutinosa

Betula pendula

Schraal grasland

Noordelijke kavel

De noordelijke zonneakker wordt haaks op de Kanaalweg verkaveld. Aan de zuidzijde wordt deze begrensd door een sloot met een strook schraal grasland. Hierdoor is vrij zicht op de zonneakker mogelijk. Door het ontbreken van een achterwand van de kavel zal dit geen massief beeld opleveren en lopen de panelen min of meer “weg” in het landschap.

De technische installaties worden verdeeld over het midden van de zonneakker geplaatst zodat deze verscholen gaan achter de panelen. Ook aan de noordzijde van het kavel komen bij de entree enkele installaties te staan. Deze installaties staan in dezelfde orientatie als de panelen zodat ze zo min mogelijk verstoren. De toegang en ontsluiting is aan de Kanaalstraat en volgt de richting van het kavel- en slotenpatroon.

Zuidelijke kavel

De zuidelijke zonneakker is op het zuiden verkaveld, zonder dat er teveel “restruimtes” ontstaan door het ontstaan van schuine lijnen. De zonneakker ligt in de hoek van de Kanaalstraat en de Boomstraat. De technische installaties worden zowel in het midden van de zonneakker geplaatst als bij de toegang. De toegang is precies in de oksel van de straten en de ontsluiting volgt de richting van het kavel- en slotenpatroon.

Aan de zuidzijde wordt de zonneakker begrensd door de bestaande bomenlaan langs de Boomstraat. Door de schaduw die deze bomen op de akker werpen is hier ruimte voor een brede zone van landschappelijke inpassing: een hek met daarachter een strook schraal grasland.

Vanaf de Boomstraat naar het oosten kijkend ontstaat een vrij zicht op de zonneakker. Door de oriëntatie van de panelen levert dit een patroon op van lijnen. Door de brede tussenruimtes zal geen massief beeld ontstaan.

